

Anmälan mot Kriminalvården, anstalten Tidaholm, om förhållandena för en intagen under placering i avskildhet

Anmälan

I en anmälan, som kom in till JO den 8 juni 2007, klagade AA på att han under 26 dagar var placerad i avskildhet utan tillgång till vanlig säng, tv, radio, böcker och tidningar. AA påstod att han inte fått flytta till ett normalt bostadsrum, trots att det fanns sådana lediga.

Utredning

A.A:s behandlingsjournal begärdes in och granskades.

Efter remiss anförde Kriminalvården, Region Väst, genom regionchefen BB, följande.

Av anstalten Tidaholms utredning framgår i huvudsak följande.

AA placerades i avskildhet enligt 50 § KvaL (*lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt, JO:s anm.*) den 29 april 2007 för att utreda hans inblandning i en misshandel av en medintagen. Den 3 maj 2007 ändrades avskildhetsplaceringen till en placering enligt 20 § 1 st 1 p KvaL på grund av föreliggande fara för den intagnes eller annans säkerhet till liv eller hälsa. I den efterföljande utredningen beslutade anstalten att överlämna ärendet till polisen för fortsatt utredning och eventuellt åtal. Avskildheten hävdades den 15 juni 2007.

När AA placerades i avskildhet den 29 april var det fullt på isoleringsavdelningen och det beslutades därför att han tillfälligt skulle placeras på den så kallade SKI-avdelningen (*avdelning för särskilt krävande intagna, JO:s anm.*). På denna avdelning fanns ett bostadsrum och en s.k. sterilcell ledig. AA placerades i sterilcellen eftersom det bedömdes föreligga fara för personalens säkerhet om AA placerades i en normalcell. I sterilcellen fanns en toalett men ingen inredning i övrigt förutom en plastmadrass.

Under vistelsen i avskildhet hade AA en aggressiv framtoning gentemot personal vilket resulterade i två rapporter för olämpligt uppträdande samt tjänsteanteckningar. Eftersom AA uppvisade detta beteende genomgående gjordes en säkerhetsmässig bedömning att han skulle kvarstanna i sterilcellen fram till den 19 maj då han erbjöds en avskildhetsplacering i en normalcell inne på SKI-avdelningen. I dessa celler finns det tillgång till TV, CD-spelare, toalett

m.m. Skälet till att AA erbjöds en normalcell på SKI-avdelningen var att det var fullbelagt på isoleringsavdelningen.

AA avböjde detta erbjudande med hänvisning till att han inte var SKI-placerad. Den 24 maj 2007 placerades AA i en normalcell på isoleringsavdelningen.

AA har under tiden i avskildhet haft möjlighet att få in tidningar och böcker i bostadsrummet, men detta efterfrågade AA inte under hans vistelse på SKI-avdelningen.

Tillämpliga lagrum

Av 50 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt (KvaL) framgår att under utredningen av frågor som avses i 49 § får en intagen tillfälligt hållas avskild från andra intagna i den utsträckning det är absolut nödvändigt för att syftet med utredningen inte skall äventyras. Åtgärden får inte bestå längre än fyra dygn. Kan den intagne inte hållas avskild på anstalten, får han placeras i allmänt häkte, om detta är lämpligare än att han förs över till en annan anstalt. Den intagne skall få den lättnad i avskildheten som är möjlig.

Enligt 20 § 1 st 1 p 1 KvaL får en intagen hållas avskild från andra intagna, om det är nödvändigt med hänsyn till rikets säkerhet eller föreliggande fara för den intagnes eller annans säkerhet till liv eller hälsa eller för allvarlig skadegörelse på anstaltens egendom. Av 21 § KvaL framgår att den intagne skall få den lättnad i avskildheten som är möjlig.

Av 14 § 1 st KvaL följer att en intagen, i den utsträckning det lämpligen kan ske, bör få möjligheter att genom tidningar, radio och television följa vad som händer i omvärlden. Hans behov av förströelse bör tillgodoses i skälig omfattning.

Den intagnes bostadsrum skall enligt 2 kap. 4 § i Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd för verkställighet i anstalt (KVFS 2006:26) normalt vara utrustat med bland annat stol, bord, skåp och säng om inte annat i det enskilda fallet föranleds av säkerheten i anstalten.

Regionstaben Väst gör följande bedömning

Regionstaben anser att det har förelegat skäl till att avskilja AA från medintagna av utredningsskäl enligt 50 § KvaL och därefter enligt 20 § KvaL med hänsyn till den intagnes eller annans säkerhet till liv eller hälsa. På grund av rådande platssituation har det även varit nödvändigt att placera AA på SKI-avdelningen. Utifrån tillgängliga uppgifter anser Regionstaben att anstalten Tidaholm också haft fog för att placera AA i en sterilcell, i vart fall inledningsvis, på grund av att AA bedömdes äventyra personalens säkerhet.

Vid en genomgång av handlingarna i ärendet konstateras emellertid brister avseende dokumentationen eftersom flera viktiga omständigheter som har legat till grund för placeringen i sterilcellen inte har noterats i journalen. Det är synnerligen viktigt att grunderna för en sådan placering dokumenteras noggrant. Bristen på dokumentation i aktuellt ärende är allvarlig och anstalten Tidaholm bör därför kritiseras. Det noteras dock att anstalten Tidaholm nu har infört en rutin som innebär att det skall föras anteckningar dagligen om den intagnes beteende vid placering i en sterilcell.

Det konstateras att AA haft möjlighet att erhålla tidningar och böcker under avskildheten. Regionstaben har inget ytterligare att anföra i denna del.

AA yttrade sig över remissvaret. Han anförde därvid att han inte, som Kriminalvården påstått i remissvaret, erbjöds placering i en normalcell på SIG-avdelningen den 19 maj 2007. Vidare anförde AA att han under den tid han var placerad i avskildhet inte genomgick någon läkarundersökning. AA framställde även ett skadeståndsyrkande mot Kriminalvården.

Bedömning

Den rättsliga regleringen avseende placering av intagna i avskildhet framgår - i nu aktuellt hänseende - av Kriminalvårdens yttrande. De bestämmelser om bostadsrumms utrustning som vid tiden för anmälan fanns i 2 kap. 4 § i Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd för verkställighet i anstalt, KVFS 2006:26, motsvaras sedan den 1 april 2008 av bestämmelser i 7 kap. 1 § i Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd för verkställighet i anstalt, KVFS 2008:3.

Av 22 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt (kriminalvårdslagen) följer att intagna som hålls avskilda enligt 20 § skall undersökas av läkare, om det behövs med hänsyn till den intagnes tillstånd. Har en intagen hållits avskild under en sammanhängande tid av en månad skall en sådan undersökning alltid äga rum.

JO kan inte ändra eller upphäva myndigheters beslut. Granskningen är inte heller avsedd att föregripa eller ersätta den prövning som kan eller har kunnat ske i ordinarie ordning. JO brukar således inte ta ställning till om ett beslut är riktigt i sak. Jag tar därför inte ställning till om det var riktigt av anstalten att placera AA i avskildhet.

Av utredningen framgår att AA placerades i ett bostadsrum med lägre standard än normalt, en s.k. sterilcell, på grund av rådande platsbrist på isoleringsavdelningen och av hänsyn till personalens säkerhet. Av utredningen framgår att AA under den tid han var placerad i avskildhet haft möjlighet att erhålla tidningar och böcker. Det är givetvis önskvärt att intagna inte placeras i bostadsrum med lägre standard, avseende exempelvis sängutrustning, radio och tv, än som kan motiveras av säkerhetsskäl. Det som framkommit i utredningen ger dock inte stöd för kritik mot Kriminalvården i denna del. Jag anser i likhet med Kriminalvården att de omständigheter som låg till grund för placeringen av AA i sterilcellen borde ha dokumenterats i hans journal. Kriminalvården förtjänar kritik för bristen i detta avseende. Jag noterar att anstalten Tidaholm infört en ny rutin för dokumentation vid placering av intagna i sterilcell.

Kriminalvården och AA har olika uppfattning om huruvida han erbjöds placering i en normalcell på SKI-avdelningen den 19 maj 2007. Ytterligare utredning i denna fråga framstår inte som meningsfull. Jag kan endast konstatera att den utredning som föreligger i ärendet inte ger stöd för någon kritik från min sida i denna del.

Av AA:s behandlingsjournal framgår att han undersökts av läkare den 18 maj 2007. Den utredning som föreligger i ärendet ger således inte stöd för någon kritik från min sida i denna del.

Det ankommer inte på JO att pröva frågor om skadestånd.

Ärendet avslutas.

Cecilia Nordenfelt